

KOMISIJAS

NORĀDĪJUMI

par humānās palīdzības
sniegšanu, ievērojot ES
ierobežojošos pasākumus
(sankcijas)

Briselē, 30.6.2022.
C(2022) 4486 final

Komisijas paziņojums

**KOMISIJAS NORĀDĪJUMI PAR HUMĀNĀS PALĪDZĪBAS SNIEGŠANU,
IEVĒROJOT ES IEROBEŽOJOŠOS PASĀKUMUS (SANKCIJAS)**

KOMISIJAS NORĀDĪJUMI PAR HUMĀNĀS PALĪDZĪBAS SNIEGŠANU,
IEVĒROJOT ES IEROBEŽOJOŠOS PASĀKUMUS (SANKCIJAS)

Satura rādītājs

1.	IEVADS	2
1.1.	Šo norādījumu vērtība	2
1.2.	Kā lasīt šos norādījumus.....	2
1.3.	ES sankciju avoti, norādījumi un citi būtiski dokumenti	3
2.	VISPĀRĪGA INFORMĀCIJA.....	6
2.1.	ES sankciju piemērošanas joma	6
2.2.	Attiecīgās ES sankcijas.....	7
2.3.	Trešo valstu sankcijas.....	8
3.	ES SANKCIJAS UN HUMĀNĀ PALĪDZĪBA	9
3.1.	ES sankciju veidi	9
3.2.	ES sankcijas ir mērķorientētas.....	10
3.3.	Aizliegums līdzekļus un saimnieciskos resursus darīt pieejamus sarakstā iekļautām personām vai to labā	10
3.4.	Sarakstā iekļautas personas	11
3.5.	Līdzekļu vai saimniecisko resursu netieša nodrošināšana.....	12
3.6.	Nozaru ierobežojumi	14
3.7.	Neparedzēta ES sankciju ietekme uz humāno palīdzību.....	15
3.8.	Humanitārie izņēmumi	16
3.8.1.	Humanitārie atbrīvojumi.....	17
3.8.2.	Atkāpes (atļaujas)	18
3.9.	Humāni mērķi.....	19
3.10.	Humanitārie izņēmumi un projekti, kas nav humānās palīdzības projekti	
	20	
3.11.	ES sankcijas un starptautiskās humanitārās tiesības	20
3.12.	Dažādi humānās palīdzības programmu veidi.....	21
3.13.	Personas, kurām ir vajadzīga palīdzība (galasaņēmēji).....	21
3.14.	Situācija, kad nav citu iespēju	21
4.	ES SANKCIJU IEVĒROŠANA	22
4.1.	Humānās palīdzības sniedzēju pienākumi.....	22

4.2. Iekšējās procedūras atbilstības nodrošināšanai ES sankcijām — pienācīga pārbaude	22
4.3. Sarakstā iekļautas personas, kurām jāpievērš īpaša uzmanība	23
4.4. Kam ir jāievieš iekšējās procedūras, lai nodrošinātu ES sankciju ievērošanu?	24
4.5. Atbildība	25
4.6. Sodi par sankciju neievērošanu	25
4.7. Attiecīgās informācijas sniegšana	25

1. IEVADS

Šā dokumenta mērķis ir sniegt praktiskus norādījumus par to, kā humānās palīdzības sniegšanā nodrošināt atbilstību ES ierobežojošajiem pasākumiem, kas pieņemti atbilstīgi Līguma par Eiropas Savienības darbību 215. pantam (“ES sankcijas”). Šie norādījumi ir adresēti visiem dalībniekiem, kam jāievēro ES sankcijas un kas iesaistīti humānās palīdzības sniegšanā (“humānās palīdzības sniedzēji”). Humānās palīdzības sniedzēji cita starpā ir līdzekļu devēji, starptautiskas organizācijas, nevalstiskas organizācijas (NVO), dalībvalstu specializētās aģentūras, bankas, un citi uzņēmumi, ciktāl tie iesaistīti humānās palīdzības sniegšanā.

1.1. Šo norādījumu vērtība

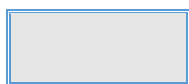
Komisijai kā ES līgumu aizbildnei ir uzdots nodrošināt, ka Savienības tiesību akti tiek piemēroti vienādi visā Savienības teritorijā¹. Šie norādījumi ir jāievēro arī dalībvalstu valsts kompetentajām iestādēm (“VKI”), kas atbild par sankciju izpildes nodrošināšanu, tostarp sodu noteikšanu un atļauju piešķiršanu atkāpju piemērošanai².

1.2. Kā lasīt šos norādījumus

Šajos norādījumos ir virkne dažādu nodaļu, kas katra iedalīta atsevišķos punktos, kuros Komisija sniedz savu analīzi par konkrētiem jautājumiem saistībā ar ES sankcijām un to iespējamo mijiedarbību ar humānās palīdzības sniegšanu. Punktos var būt ietverti šādi apzīmējumi.

Bultiņa nozīmē mijnorādi uz citiem būtiskiem dokumentiem.

Izcēlumā ir sniegti izdomāti piemēri tam, kā Komisija analizē pamatā esošo punktu.

¹ Tomēr tikai Eiropas Savienības Tiesa var sniegt saistošas Savienības tiesību aktu interpretācijas.

² VKI saraksts ir ietverts Komisijas 2022. gada 11. aprīļa Īstenošanas regulā (ES) 2022/595, kas pieejama vietnē <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L..2022.114.01.0060.01.LAV&toc=OJ%3AL%3A2022%3A114%3ATOC>

Šo norādījumu beigās ir ietverts neizsmeļošs kontrolesaraksts ar punktiem, kas humānās palīdzības sniedzējiem būtu jāapsver, veicot pienācīgu pārbaudi par sankciju ievērošanu (sk. 4.2. punktu).

1.3. ES sankciju avoti, norādījumi un citi būtiski dokumenti

ES sankciju režīmus nosaka ar Padomes lēmumiem un Padomes regulām, ko publicē Savienības tiesību aktu oficiālajā avotā — *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* (OV)³. Šajos norādījumos minētās ES sankcijas ir noteiktas šādos aktos⁴:

- Padomes Regula (ES) Nr. 753/2011 (“Afganistānas sankcijas”)⁵;
- Padomes Regula (EK) Nr. 765/2006 (“Baltkrievijas sankcijas”)⁶;
- Padomes Regula (ES) 2018/1542 (“ķīmisko ieroču sankcijas”)⁷;
- Padomes regula (ES) 2017/1509 (“KTDR sankcijas”)⁸;
- Padomes Regula (ES) 2020/1998 (“globālās cilvēktiesību sankcijas”)⁹;
- Padomes Regula (ES) Nr. 267/2012 (“Irānas masu iznīcināšanas ieroču (MII) sankcijas”)¹⁰;
- Padomes Regula (ES) Nr. 359/2011 (“Irānas cilvēktiesību sankcijas”)¹¹;
- Padomes Regula (ES) 2019/1716 (“Nikaragvas sankcijas”)¹²;
- Padomes Regula (ES) Nr. 401/2013 (“Mjanmas/Birmas sankcijas”)¹³;

---

³ <https://eur-lex.europa.eu/oj/direct-access.html>

⁴ Šīs ES sankcijas ir izvēlētas kā šajos norādījumos izklāstīto interpretācijas principu attiecīgi piemēri.

⁵ Padomes Regula (ES) Nr. 753/2011 (2011. gada 1. augusts) par ierobežojošiem pasākumiem, kas vērsti pret konkrētām personām, grupām, uzņēmumiem un vienībām, ņemot vērā situāciju Afganistānā.

⁶ Padomes Regula (EK) Nr. 765/2006 (2006. gada 18. maijs) par ierobežojošiem pasākumiem, ņemot vērā situāciju Baltkrievijā un Baltkrievijas iesaistīšanos Krievijas agresijā pret Ukrainu.

⁷ Padomes Regula (ES) 2018/1542 (2018. gada 15. oktobris) par ierobežojošiem pasākumiem pret ķīmisko ieroču izplatīšanu un izmantošanu.

⁸ Padomes Regula (ES) 2017/1509 (2017. gada 30. augusts) par ierobežojošiem pasākumiem pret Korejas Tautas Demokrātisko Republiku un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 329/2007.

⁹ Padomes Regula (ES) 2020/1998 (2020. gada 7. decembris) par ierobežojošiem pasākumiem pret nopietniem cilvēktiesību pārkāpumiem un aizskārumiem.

¹⁰ Padomes Regula (ES) Nr. 267/2012 (2012. gada 23. marts) par ierobežojošiem pasākumiem pret Irānu un Regulas (ES) Nr. 961/2010 atcelšanu.

¹¹ Padomes Regula (ES) Nr. 359/2011 (2011. gada 12. aprīlis) par ierobežojošiem pasākumiem, kas vērsti pret konkrētām personām, vienībām un struktūrām saistībā ar situāciju Irānā.

¹² Padomes Regula (ES) 2019/1716 (2019. gada 14. oktobris) par ierobežojošiem pasākumiem saistībā ar situāciju Nikaragvā.

¹³ Padomes Regula (ES) Nr. 401/2013 par ierobežojošiem pasākumiem saistībā ar situāciju Mjanmā/Birmā un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 194/2008.

- Padomes Regula (ES) Nr. 833/2014 (“Krievijas sankcijas”)¹⁴;
- Padomes Regula (ES) Nr. 36/2012 (“Sīrijas sankcijas”)¹⁵;
- Padomes Regula (ES) Nr. 356/2010 (“Somālijas sankcijas”)¹⁶;
- Padomes Regula (ES) Nr. 269/2014 (“Ukrainas teritoriālās integritātes sankcijas”)¹⁷;
- Padomes Regula (ES) 2022/263 (“Doneckas un Luhanskas sankcijas”)¹⁸;
- Padomes 2016. gada 20. septembra Regula (ES) 2016/1686 (“ES autonomās *Al-Qaida* un *ISIL* sankcijas”)¹⁹;
- Padomes Regula (EK) Nr. 881/2002 (“uz ANO balstītās *Al-Qaida* un *ISIL* sankcijas”)²⁰ un
- Padomes Regula (ES) 2017/2063 (“Venecuēlas sankcijas”)²¹.

Turklāt šie norādījumi ir jālasa kopsakarā ar turpmāk minētajiem dokumentiem un rīkiem. Komisija jau ir pieņēmusi plašus norādījumus par konkrētiem ES sankciju režīmiem, tostarp par humānās palīdzības sniegšanu, ievērojot ES sankcijas. Būtiskākie norādījumi ir uzskaitīti turpmāk:

- Komisijas norādījumi par humānās palīdzības sniegšanu nolūkā apkarot Covid-19 pandēmiju konkrētā vidē, uz kuru attiecas ES ierobežojošie pasākumi (2020.–2021. gads) (“Norādījumi par Covid-19”)²²;

---

¹⁴ Padomes Regula (ES) Nr. 833/2014 (2014. gada 31. jūlijs) par ierobežojošiem pasākumiem saistībā ar Krievijas darbībām, kas destabilizē situāciju Ukrainā.

¹⁵ Padomes Regula (ES) Nr. 36/2012 (2012. gada 18. janvāris) par ierobežojošiem pasākumiem saistībā ar situāciju Sīrijā un ar ko atceļ Regulu (ES) Nr. 442/2011.

¹⁶ Padomes Regula (ES) Nr. 356/2010 (2010. gada 26. aprīlis), ar kuru nosaka īpašus ierobežojošus pasākumus pret noteiktām fiziskajām vai juridiskajām personām, vienībām vai struktūrām saistībā ar situāciju Somālijā.

¹⁷ Padomes Regula (ES) Nr. 269/2014 (2014. gada 17. marts) par ierobežojošiem pasākumiem attiecībā uz darbībām, ar ko tiek grauta vai apdraudēta Ukrainas teritoriālā integritāte, suverenitāte un neatkarība.

¹⁸ Padomes Regula (ES) 2022/263 par ierobežojošiem pasākumiem, reaģējot uz Ukrainas Doneckas un Luhanskas apgabalu valdības nekontrolēto teritoriju atzīšanu un rīkojumu izvietot Krievijas bruņotos spēkus minētajās teritorijās.

¹⁹ Padomes Regula (ES) 2016/1686 (2016. gada 20. septembris), ar ko nosaka papildu ierobežojošus pasākumus, kas vērsti pret *ISIL (Da'esh)* un *Al-Qaida* un ar tām saistītām fiziskām un juridiskām personām, vienībām vai struktūrām.

²⁰ Padomes Regula (EK) Nr. 881/2002 (2002. gada 27. maijs), ar kuru paredz īpašus ierobežojošus pasākumus, kas vērsti pret konkrētām personām un organizācijām, kuras saistītas ar organizācijām *ISIL (Da'esh)* un *Al-Qaida*.

²¹ Padomes Regula (ES) 2017/2063 (2017. gada 13. novembris) par ierobežojošiem pasākumiem saistībā ar situāciju Venecuēlā.

²²

https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/210813-humanitarian-aid-guidance-note_lv.pdf

- Komisijas dokuments “Bieži uzdotie jautājumi par ES ierobežojošiem pasākumiem Sīrijā” (“BUJ par Sīriju”)²³;
- Komisijas norādījumi par ES globālo cilvēktiesību sankciju īstenošanu (“Norādījumi par globālajām cilvēktiesību sankcijām”)²⁴;
- Komisijas norādījumi par konkrētu Mjanmas/Birmas sankciju noteikumu īstenošanu (“Norādījumi par Mjanmas/Birmas sankcijām”)²⁵ un
- Komisijas 2021. gada 8. jūnija atzinums par Padomes Regulas (ES) Nr. 269/2014 2. panta 2. punktu (“Komisijas 2021. gada 8. jūnija atzinums”)²⁶.

Turklāt Komisija uztur vai ir darījusi pieejamus šādus rīkus, kas palīdz orientēties ES sankcijās:

- ES sankciju karte — interaktīva ES sankciju karte ar konsolidētām Padomes lēmumu un Padomes regulu versijām (“sankciju karte”)²⁷;
- finanšu sankciju datubāze, kurā ietverts aktualizēts konsolidēts to sarakstā iekļauto personu un struktūru uzskaitījums, kam piemēro aktīvu iesaldēšanu un aizliegumu darīt tām pieejamus līdzekļus (“FSD”)²⁸;
- ES līmeņa humānās palīdzības kontaktpunkts — pastkaste, uz kuru humānās palīdzības sniedzēji var nosūtīt pieprasījumus saņemt informāciju par atkāpēm humānās palīdzības sniegšanā (“ES kontaktpunkts”)²⁹;

23

https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/170901-faqs-restrictive-measures-syria_en.pdf

24

https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/201217-human-rights-guidance-note_lv.pdf Sankciju karti izstrādāja 2017. gada Eiropas Savienības Padomes prezidentvalsts Igaunija.

25

https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/210511-restrictive-measures-myanmar-guidance-note_lv.pdf

26

Pieejams šeit:

https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/210608-ukraine-opinion_en_0.pdf. Īpašajā tīmekļa vietnē, kas attiecas uz sankcijām, Komisija publicēja arī juridiskus atzinumus par vairākiem jautājumiem; tie ir pieejami vietnē https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/2100526-risk-management-guide_en_0.pdf

27

<https://www.sanctionsmap.eu/#/main>

28

<https://webgate.ec.europa.eu/fsd/fsf#!/files>

29

https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/international-relations/restrictive-measures-sanctions/eu-level-contact-point-humanitarian-aid-environments-subject-eu-sanctions_en

- faktu lapa par dalībvalstu procedūrām, lai piešķirtu atkāpes no ES ierobežojošajiem pasākumiem humānās palīdzības sniegšanā, — neoficiāls to procedūru kopsavilkums, ko noteikušas dalībvalstis, lai piešķirtu atļaujas atkāpju noteikšanai humāniem mērķiem (“faktu lapa par atkāpēm”)³⁰;
- Riska pārvaldības principu norādījumi humānās palīdzības līdzekļu nosūtīšanai uz Sīriju un tamlīdzīgām augsta riska jurisdikcijām (“Norādījumi par riska pārvaldību”)³¹;
- bieži uzdotie jautājumi par ekonomiskajām sankcijām Krievijai (“BUJ par Krieviju”)³² un
- jautājumi un atbildes par pienācīgu pārbaudi attiecībā uz ierobežojošiem pasākumiem saistībā ar ES uzņēmumiem, kas iesaistās darījumos ar Irānu (“JA par pienācīgu pārbaudi attiecībā uz darījumiem ar Irānu”)³³.

Humānās palīdzības sniedzējiem arī būtu jāņem vērā ES Padomes paraugprakse par ierobežojošo pasākumu efektīvu īstenošanu (“ES Padomes paraugprakse”)³⁴, ES KVRP informatīvā piezīme³⁵ un Eiropas Savienības Ārējās darbības dienesta jautājumi un atbildes par ES globālo cilvēktiesību sankciju režīmu³⁶.

2. VISPĀRĪGA INFORMĀCIJA

2.1. ES sankciju piemērošanas joma

ES iestādēm, dalībvalstīm, dalībvalstu valstspiederīgajiem, juridiskām personām un vienībām, kas ir dalībvalsts jurisdikcijā, un ikvienam, kurš darbojas ES teritorijā, ir jāievēro ES sankcijas. Tas attiecas uz ES valstspiederīgajiem, piemēram, tiem, kas strādā NVO, NVO, kas nodibinātas atbilstīgi dalībvalsts tiesību aktiem, un NVO, kas nodibinātas

³⁰ https://ec.europa.eu/info/publications/eu-restrictive-measures-humanitarian-derogations-factsheet_en

³¹ Neoficiāli norādījumi, ko atbalsta Komisija un kas pieejami vietnē https://ec.europa.eu/info/files/200526-risk-management-guide_en

³² https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/international-relations/restrictive-measures-sanctions/sanctions-adopted-following-russias-military-aggression-against-ukraine_en

³³ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/faqs-restrictive-measures-iran_en.pdf

³⁴ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8519-2018-INIT/lv/pdf>

³⁵ https://www.eeas.europa.eu/iran/information-note-lifting-eu-sanctions-under-joint-comprehensive-plan-action-jcpoa_en?s=3225

³⁶ https://www.eeas.europa.eu/eeas/questions-and-answers-eu-global-human-rights-sanctions-regime_en

atbilstīgi trešās valsts tiesību aktiem un kas sniedz humāno palīdzību, veicot darbības, kuras daļēji vai pilnībā organizē ES teritorijā³⁷.

Tiek sagaidīts, ka ES sankcijas, kas ir ES kopējās ārpolitikas un drošības politikas (KĀDP) rīks, radīs spiedienu uz konkrētām personām vai vienībām, kuru uzvedību ir iecerēts novērst vai mainīt ar ES sankcijām. Tomēr tās nepiemēro eksteritoriāli. Citiem vārdiem sakot, humānās palīdzības sniedzējiem, uz kuriem neattiecas ES sankciju piemērošanas joma, ES sankcijas nav jāievēro. Tomēr, ja humānās palīdzības sniedzējs saņem līdzekļus no ES vai dalībvalsts iestādes saskaņā ar līdzekļu devēju nolīgumu ar sankciju ievērošanas klauzulu, humānās palīdzības sniedzējam ir jāievēro ES sankcijas saskaņā ar līgumsaistībām³⁸.

2.2. Attiecīgās ES sankcijas

Vienmēr ir jāievēro visas ES sankcijas. Fiziskas un juridiskas personas, vienības un struktūras var iekļaut sarakstā (“sarakstā iekļautas personas”) saskaņā ar vienu vai vairākiem sankciju režīmiem, tostarp tematiskiem režīmiem. Humānās palīdzības sniedzējiem savas iekšējās procedūras attiecībā uz sankciju ievērošanu (sk. 4.2. punktu) nebūtu jāattiecinā tikai uz ES sankcijām, kuru nosaukumā ir norādīts tās valsts nosaukums, kurā veicama humānās palīdzības sniegšanas darbība (piemēram, Sīrijas sankcijas attiecībā uz darbībām Sīrijā). Turklāt atsevišķas ES sankcijas būtībā nav saistītas ar konkrētu reģionu vai valsti, jo tās nosaka finanšu sankcijas personām un vienībām, kas darbojas dažādās jomās vai pasaules mērogā³⁹.

To ņemot vērā, atsevišķas ES sankcijas pēc būtības vairāk attiecas uz konkrētām specifiskām humānās palīdzības sniegšanas darbībām, un tām būtu jāpievērš pastiprināta uzmanība pirms humānās palīdzības sniegšanas un tās laikā. Piemēram, ES sankciju režīmi nosaka nozaru ierobežojumus precēm, ko drīkst izvest vai izmantot trešā valstī, kurā sniedzama humānā palīdzība, vai finansiālus ierobežojumus sarakstā iekļautām personām, kuras darbojas šajā valstī. Humānās palīdzības sniedzējiem būtu jāizmanto sava zinātība, lai noteiktu tās ES sankcijas, kas ir īpaši būtiskas humānās palīdzības projektam, un vajadzības gadījumā jālūdz to VKI palīdzība. Attiecīgo ES sankciju režīmu un tādējādi attiecīgajām darbībām piemērojamo sankciju jomas noteikšanā būtiski var būt arī sarakstā iekļauto personu un vienību “identifikatori” (t. i., personīga vai cita informācija).

➡ [Norādījumi par Covid-19](#), nodaļa par Sīriju, 23. jautājums; nodaļa par Irānu, 17. jautājums; nodaļa par terorisma apkarošanu, 14. un 15. jautājums.

---

³⁷ ES sankciju režīmos vienmēr ir iekļauts standarta pants, kurā definēta šīs jurisdikcijas darbības joma. Minētais pants ir formulēts šādi: “Regula ir piemērojama dalībvalstu teritorijā, ieskaitot to gaisa telpu; dalībvalstu jurisdikcijā esošos gaisa kuģos un uz to jurisdikcijā esošiem kuģiem; ikvienam dalībvalsts pilsonim; ikvienai vienībai, kas nodibināta vai izveidota atbilstoši dalībvalsts tiesību aktiem, un ikvienai vienībai attiecībā uz jebkādu darījumdarbību, ko pilnībā vai daļēji veic ES” (sk., piemēram, Sīrijas sankciju 35. pantu).

³⁸ Šajā saistībā sk. arī XVII beigu vēri faktu lapā par dalībvalstu procedūrām, kas paredzētas, lai piešķirtu atkāpes no ES ierobežojošajiem pasākumiem (sankcijām) humānās palīdzības sniegšanā; pieejama vietnē https://ec.europa.eu/info/publications/eu-restrictive-measures-humanitarian-derogations-factsheet_bg

³⁹ Piemēram, uz ANO balstītās *Al-Qaida* un *ISIL* sankcijas.

Pirmais gadījums. Humānās palīdzības sniedzējiem, kas sniedz palīdzību Sīrijā, pirmkārt un galvenokārt būtu jāpievērš uzmanība pasākumiem, ka noteikti Sīrijas sankcijās. Tomēr tiem arī būtu jāpievērš uzmanība sarakstā iekļautām personām atbilstīgi uz ANO balstītajām *Al-Qaida* un *ISIL* sankcijām, ES autonomajām *Al-Qaida* un *ISIL* sankcijām un ķīmisko ieroču sankcijām, jo dažas no šīm personām darbojas Sīrijā.

Otrais gadījums. Humānās palīdzības sniedzējiem, kas sniedz palīdzību Doneckas un Luhanskas apgabalu valdības nekontrolētajās teritorijās Ukrainā, būtu jāpievērš īpaša uzmanība nozaru ierobežojumiem atbilstīgi Doneckas un Luhanskas sankcijām, kā arī sarakstā iekļautām personām atbilstīgi Ukrainas teritoriālās integritātes sankcijām.

Trešais gadījums. Humānās palīdzības sniedzējiem, kas organizē lidojumus evakuācijai no Sīrijas, būtu jāapsver, vai Sīrijas avioliņijas ir iekļautas sarakstā atbilstīgi Baltkrievijas sankcijām.

2.3. Trešo valstu sankcijas

ES tiesību aktos nav prasīts, lai humānās palīdzības sniedzēji, uz kuriem attiecas ES sankciju piemērošanas joma, ievērotu trešo valstu sankcijas. Humānās palīdzības sniedzēji var izvēlēties, vai ievērot šīs sankcijas, izņemot tās, kas noteiktas Padomes Regulas (EK) Nr. 2271/96 ("ES bloķēšanas statūts")⁴⁰ pielikumā.

Sankcijas, ko noteikusi Apvienoto Nāciju Organizācijas (ANO) Drošības padome atbilstīgi Apvienoto Nāciju Organizācijas Hartas VII nodaļai, ir transponētas Savienības tiesību aktos ar Padomes lēmumiem un Padomes regulām. Humānās palīdzības sniedzējiem ir saistošs šo ANO sankciju ES transponējums.

➡ [Norādījumi par Covid-19](#), nodaļa par Irānu, 18. jautājums; nodaļa par Venecuēlu, 14. jautājums.

Pirmais gadījums. Humānās palīdzības sniedzējs sniedz humāno palīdzību Venecuēlā. Tam ir jāpārlicinās, ka sarakstā iekļautajām personām vai vienībām, kurām piemēro ES sankcijas, jo īpaši personām vai vienībām, kurām piemēro Venecuēlas sankcijas, netiek darīti pieejami līdzekļi vai saimnieciskie resursi. ES humānās palīdzības sniedzējs var pēc saviem ieskatiem nolemt nodrošināt, ka personām, kuras iekļautas

⁴⁰ Padomes Regula (EK) Nr. 2271/96 (1996. gada 22. novembris), ar ko paredz aizsardzību pret trešās valsts pieņemtu tiesību aktu eksteritoriālas piemērošanas sekām un no tiem izrietošām vai ar tiem pamatotām darbībām. Šī regula aizsargā ES personas, kas ir iesaistītas likumīgā starptautiskajā tirdzniecībā un/vai kapitāla apritē ar Irānu un Kubu, kā arī saistītās komerciālās darbībās, pret tās pielikumā norādīto ārvalstu tiesību aktu ietekmi. Saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 2271/96 5. pantu Komisija var arī piešķirt atļaujas minēto ārvalstu sankciju ievērošanai. Sīkāka informācija ir pieejama Komisijas tīmekļa vietnē https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/international-relations/restrictive-measures-sanctions/blocking-statute_en

sarakstā atbilstīgi trešām valstīm noteiktām sankcijām, netiek darīti pieejami līdzekļi.

3. ES SANKCIJAS UN HUMĀNĀ PALĪDZĪBA

3.1. ES sankciju veidi

ES sankcijas *inter alia*⁴¹ sastāv no aizliegumiem veikt noteiktus darījumdarbības veidus. Sankciju veidi var būt šādi:

- “individuālas finanšu sankcijas” vai
- “nozaru” vai “ekonomiskas sankcijas”.

Individuālās finanšu sankcijās ietilpst aktīvu iesaldēšana un aizliegums līdzekļus un saimnieciskos resursus darīt pieejamus sarakstā iekļautām personām vai to labā. Minētais aizliegums ir visbūtiskākais noteikums lielākajai daļai humānās palīdzības sniedzēju⁴². Šāds aizliegums var attiekties uz līdzekļiem, ko piešķir sarakstā iekļautām personām līgumu slēgšanai par pakalpojumiem, kuri ir nepieciešami humānās palīdzības sniegšanai galasaņēmējiem (sk. 3.3. punktu).

Nozaru sankcijas ir plašāki ierobežojumi noteiktiem darījumdarbības veidiem konkrētās ekonomikas nozarēs. Tie attiecas uz aizliegumu humānās palīdzības sniedzējam ievest darbības valstī noteiktas (eksporta) preces un/vai tās izmantot, vai sniegt noteiktus pakalpojumus.

Galvenā atšķirība starp šiem abiem ES sankciju veidiem ir tāda, ka individuālās finanšu sankcijas attiecas uz līdzekļu un saimniecisko resursu nodrošināšanu skaidri norādītām personām, savukārt nozaru sankcijas parasti ietver ierobežojumu iesaistei noteiktās darījumdarbībās ar jebkuru personu konkrētā trešā valstī vai pakalpojumu sniegšanai jebkurai personai konkrētā trešā valstī.

---

⁴¹ Ierobežojošie pasākumi, kas norādīti šajos norādījumos, ir ietverti Padomes regulās, kas pieņemtas atbilstoši 215. pantam. Attiecīgais Padomes lēmums var arī ietvert ceļošanas aizliegumus konkrētām personām un ieroču embargo, uz kuriem šie norādījumi tomēr neattiecas.

⁴² Aktīvu iesaldēšana nozīmē to, ka ES palīdzības sniedzējiem, tostarp humānās palīdzības sniedzējiem, ir jānovērš darbības ar līdzekļiem vai saimnieciskajiem resursiem jebkāda veidā, kas var izraisīt jebkādas izmaiņas to pazīmēs, tā, ka līdzekļi kļūst izmantojami (tos var izmantot jebkurš). Lai gan ir maz ticams, ka lielākajai daļai humānās palīdzības sniedzēju turējumā būs sarakstā iekļautu personu līdzekļi vai saimnieciskie resursi, tiem tomēr būtu jāievēro aktīvu iesaldēšanas pasākumi.

Pirmais gadījums. Ukrainas teritoriālās integritātes sankcijas ietver tikai individuālas finanšu sankcijas.

Otrais gadījums. Doneckas un Luhanskas sankcijas ietver tikai nozaru sankcijas.

Trešais gadījums. Sīrijas sankcijas ietver gan nozaru, gan individuālas finanšu sankcijas.

3.2. ES sankcijas ir mērķorientētas

ES sankcijas ir mērķorientētas. Tās aizliedz tikai konkrētas darbības, kā arī apzināti un tīši piedalīties darbībās, kuru mērķis vai sekas ir apiet minētos aizliegumus. Konkrēti, ES sankcijas nenosaka bezsaskarsmes politiku.

Pirmais gadījums. Humānās palīdzības sniedzēji var eksportēt humānās palīdzības preces uz Nikaragvu, ņemot vērā to, ka Nikaragvas sankcijas neparedz nekādus nozaru ierobežojumus. Tomēr to var darīt ar noteikumu, ka šādas humānās palīdzības preces netiks tieši vai netieši darītas pieejamas sarakstā iekļautajām personām vai to labā (aizliegums darīt pieejamus līdzekļus vai saimnieciskos resursus).

3.3. Aizliegums līdzekļus un saimnieciskos resursus darīt pieejamus sarakstā iekļautām personām vai to labā

Šis pasākums aizliedz tieši vai netieši nodot sarakstā iekļautu personu rīcībā jebkādas līdzekļus vai saimnieciskos resursus — dāvinājuma, pārdošanas, bartera ceļā vai jebkādā citā veidā, tostarp apmaiņā pret pašas sarakstā iekļautās personas resursiem.

Jēdzieni “līdzekļi” un “saimnieciskie resursi” ir standartizēti un plaši definēti ES sankcijās⁴³, un tos plaši interpretē ES tiesas⁴⁴. “Līdzekļi” ietver jebkāda veida finanšu aktīvus, piemēram, naudu jebkurā valūtā un jebkādā veidā (skaidra nauda, čeki), kā arī kredītus un noguldījumus, ko sniedz jebkādā veidā, tostarp izmantojot tādas neformālas naudas pārvedumu sistēmas kā *havaleh / hawala / xawala / xawilaad / hundi*⁴⁵ vai citu veidu naudas pārvedumus. “Saimnieciskie resursi” attiecas uz jebkuru aktīvu, kas nav kvalificējams par līdzekļiem, bet ko var izmantot, lai iegūtu līdzekļus, preces vai pakalpojumus. Šajā kategorijā var ietilpt preces, tostarp tās, kas nepieciešamas humānās

⁴³ Sk., piemēram, globālo cilvēktiesību sankciju 1. panta d) un g) punktu.

⁴⁴ ES tiesas ir norādījušas, ka: “jēdzienam “līdzekļi un saimnieciskie resursi” ir plaša nozīme, kas aptver jebkāda veida aktīvus neatkarīgi no to iegūšanas veida” (sk., piemēram, lietu C-168/17, *SH*, 2019. gada 17. janvāra spriedums, EU:C:2019:36, 53. punkts; pēc analogijas lietu C 550/09, *E un F*, 2010. gada 29. jūnija spriedums, EU:C:2010:382, 69. punkts; un pavisam nesen attiecībā uz “līdzekļu iesaldēšanu” lietu C 340/20, *Bank Sepah*, 2021. gada 11. novembra spriedums, ECLI:EU:C:2021:903, 43. punkts).

⁴⁵ Tā ir vērtību pārvedumu sistēma, kuras pamatā ir neformāli naudas brokeru tīkli.

palīdzības sniegšanai, jo, ja tās piegādā sarakstā iekļautai personai, tā šīs preces var pārdot vai apmainīt pret līdzekļiem vai pakalpojumiem. Lai aktīvu kvalificētu par “saimniecisko resursu”, nav nepieciešams pierādīt, ka tas tiks izmantots līdzekļu iegūšanai. Kopumā jebkura darījumdarbība ar sarakstā iekļautu personu, visticamāk, ietvers līdzekļu vai saimniecisko resursu apmaiņu.

Humānās palīdzības sniedzējiem nav atļauts nodrošināt līdzekļus vai saimnieciskos resursus (piemēram, preces) sarakstā iekļautai personai, pat ja šai personai (“starpnieks”) tie būtu jāpiegādā personām, kurām tie ir vajadzīgi⁴⁶. Būtisks izņēmums no šā noteikuma ir piemērojams tad, ja šī persona ir kvalificējama par personu, kurai ir vajadzīga palīdzība saskaņā ar starptautiskajām humanitārajām tiesībām (sk. 3.13. punktu), vai ja attiecīgajā regulā ir paredzēti humanitārie izņēmumi, kas attiecas uz šo konkrēto apstākli (sk. 3.8. punktu; sk. arī 3.14. punktu).

ES sankcijas neaizliedz sadarboties ar sarakstā iekļautām personām, kamēr vien tām vai to labā tieši vai netieši netiek darīti pieejami līdzekļi vai saimnieciskie resursi (sk. 3.2. punktu). Tomēr humānās palīdzības sniedzējiem būtu jāievēro vislielākā piesardzība, kad tie sadarbojas ar sarakstā iekļautām personām, kas iesaistītas humānās palīdzības sniegšanā, un jānodrošina, piemēram, ka šādas personas nesaņem preces vai pakalpojumus vai negūst zināšanas, ko var izmantot līdzekļu iegūšanai.

➡ [Norādījumi par Covid-19](#), visu nodaļu 1. iedaļa.

Pirmais gadījums. Ir aizliegts slēgt līgumus par loģistikas pakalpojumiem, ko sniedz sarakstā iekļauts uzņēmums, humānās palīdzības materiāla transportēšanai apmaiņā pret naudu.

Otrais gadījums. Ir aizliegts ziedot medicīniskās ierīces sarakstā iekļautai personai, izņemot, ja tā ir palīdzības galasaņēmēja (t. i., persona, kurai ir vajadzīga humānā palīdzība).

Trešais gadījums. Ir aizliegts strādāt par ārstu sarakstā iekļautas grupas vai organizācijas labā, ja minētā grupa no viņa var saņemt līdzekļus (piemēram, viņš prasa pacientiem maksu par palīdzību).

Ceturtais gadījums. Nav aizliegts tikties ar sarakstā iekļautu personu, lai apspriestu praktisko kārtību, kādā sniedzama humānā palīdzība cilvēkiem, kuriem tā vajadzīga un kuri atrodas tās kontrolētās teritorijās. Tomēr minētā persona *inter alia* nedrīkst saņemt līdzekļus, preces, apmācību vai citus pakalpojumus vai zināšanas, no kurām tā var iegūt finansiālus ieguvumus.

3.4. Sarakstā iekļautas personas

Sarakstā iekļauto personu vārdi, uzvārdi un identifikācijas informācija ir atrodama Padomes regulas, ar ko nosaka ES sankcijas, pielikumā, kurā norādīti arī konkrētie iemesli, kāpēc šīs personas iekļautas minētajā sarakstā (“iemeslu izklāsts”). ES Padome vai

⁴⁶ Šajā konkrētajā gadījumā sk. 3.5. punktu par līdzekļu vai saimniecisko resursu netiešu nodrošināšanu.

Komisija atbild par minēto pielikumu grozīšanu, un tās izdara grozījumus, pieņemot tiesību aktus, ko publicē *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*. Sarakstā iekļauto personu vārdi, uzvārdi un identifikācijas informācija tiek atspoguļota arī ES sankciju kartē un Finanšu sankciju datubāzē (sk. 1.3. punktu).

Sarakstā iekļauto personu sarakstā var būt ietverti dažādi “mērķi”, tostarp privātpersonas, uzņēmumi, paramilitārie spēki, militārie grupējumi, valsts organizācijas un starptautiski neatzītas struktūras, kā arī jebkāda veida grupas, tostarp fiktīvas labdarības organizācijas⁴⁷.

3.5. Līdzekļu vai saimniecisko resursu netieša nodrošināšana

Līdzekļus un saimnieciskos resursus nedrīkst ne tieši, ne netieši nodrošināt sarakstā iekļautām personām, izņemot, ja šīs personas ir kvalificējamās par personām, kurām ir vajadzīga humānā palīdzība (“galasaņēmēji”) (sk. 3.13. punktu), vai ja attiecīgajā regulā ir paredzēti humanitārie izņēmumi (sk. 3.8. punktu; sk. arī 3.14. punktu). Piemēram, humānās palīdzības sniedzēji nedrīkst nodrošināt līdzekļus personai, ja konkrētā persona tos pēc tam darīs pieejamus sarakstā iekļautai personai vai citām personām, kuras galu galā tos darīs pieejamus sarakstā iekļautai personai. ES sankcijās nav paredzēts ierobežojums attiecībā uz šo pienākumu; humānās palīdzības sniedzēji tāpat kā jebkuri citi palīdzības sniedzēji, kam ir jāievēro ES sankcijas, ir atbildīgi, ja kāds, kurš saņem no tiem līdzekļus vai saimnieciskos resursus, kādā brīdī šos līdzekļus vai saimnieciskos resursus dara pieejamus sarakstā iekļautai personai⁴⁸. Tomēr humānās palīdzības sniedzēja atbildība nav piemērojama, ja palīdzības sniedzējs pierāda, ka tas nezināja vai tam nevarēja būt pamatotu aizdomu par šādu iznākumu (sk. 4.5. punktu).

Šajā saistībā būtu jāņem vērā divas konkrētas situācijas.

- Sarakstā neiekļautas personas, kas ir sarakstā iekļautas personas īpašumā vai kontrolē

Tipisks gadījums, kad notiek līdzekļu vai saimniecisko resursu netieša nodrošināšana sarakstā iekļautai personai, ir tad, kad sarakstā neiekļauts uzņēmums ir sarakstā iekļauta uzņēmuma vai personas īpašumā vai tiešā vai netiešā kontrolē. Komisija ir publicējusi vairākus dokumentus, kuros izklāstīti to kritēriju piemēri, pēc kuriem nosaka, vai līdzekļu vai saimniecisko resursu saņēmējs ir sarakstā iekļautas personas īpašumā vai kontrolē; šis aspekts ir aplūkots arī ES Padomes paraugpraksē (sk. atsauci turpmāk). Ja kāds no šiem nosacījumiem ir izpildīts, humānās palīdzības sniedzējiem ir jāatturas darīt pieejamus līdzekļus vai saimnieciskos resursus attiecīgajam sarakstā neiekļautajam uzņēmumam, ja vien humānās palīdzības sniedzēji nenosaka, ka līdzekļus vai saimnieciskos resursus neizmantos sarakstā iekļautā persona vai tās labā. Var piemērot arī humanitāros izņēmumus (sk. 3.8. un 3.14. punktu).

Lai gan lielākā daļa gadījumu, kas saistīti ar īpašumā un kontrolē, ietver uzņēmumus, ko kontrolē privātpersonas vai citi uzņēmumi, ir iespējams arī, ka humānās palīdzības sniedzējam ir jānovērtē, vai juridisku personu, kas iedibināta trešā valstī (neatkarīgi no tā, vai tā iedibināta atbilstoši privāttiesībām vai publiskajām tiesībām), kontrolē sarakstā iekļauta persona ar publisku funkciju attiecīgajā valstī (piemēram, sarakstā iekļauts ministrs). Šajā saistībā būtu jāņem vērā, ka ES sankcijas ir mērķorientētas un ka personas

⁴⁷ Sk., piemēram, ierakstu “Global Relief Foundation” uz ANO balstīto *Al-Qaida* un *ISIL* sankciju I pielikumā.

⁴⁸ Sk. šo norādījumu 4. nodaļu par sankciju ievērošanu.

iekļaušana sarakstā un tādas valsts struktūras iekļaušana sarakstā, kuru šī persona pārstāv *pro tempore*, nav viens un tas pats. Tomēr humānās palīdzības sniedzējam būtu jāizmanto īpašumtiesību un kontroles kritēriji, kas norādīti iepriekš, un jebkurš cits piemērots rādītājs, lai novērtētu, vai sarakstā iekļautajai personai ar publisku funkciju ir kontrole pār valsts juridisko personu, kas saņems līdzekļus vai saimnieciskos resursus. Tā tas var būt, piemēram, gadījumā, ja sarakstā iekļautajai personai, ņemot vērā tās funkciju, ir vara novirzīt minētos līdzekļus sev vai izmantot tos savā labā.

➔ [Komisijas 2021. gada 8. jūnija atzinums](#); [ES Padomes paraugprakse](#), B.VIII iedaļa; [BUJ par Krieviju](#), B iedaļa “Individuāli finansiāli pasākumi”.

Pirmais gadījums. Ir aizliegts iepirkt pakalpojumus apmaiņā pret naudu no sarakstā neiekļauta piegādātāja, ko kontrolē sarakstā iekļauts politiskas partijas militārais spārns, kuram ir *de facto* kontrole pār noteiktu teritoriju, vai sarakstā iekļauts uzņēmējs.

Otrais gadījums. Ir aizliegts nodrošināt preces (saimnieciskos resursus) humānajai palīdzībai valsts struktūrai trešā valstī, zinot, ka šī struktūra tās nodos sarakstā iekļautai organizācijai, kas papildus tās militārajai funkcijai darbojas kā civilās aizsardzības un humānās palīdzības organizācija attiecīgajā valstī.

Trešais gadījums. Ir aizliegts pārskaitīt līdzekļus humānās palīdzības sniegšanai uz trešās valsts bankas kontu, ja valdības loceklis ir iekļauts sarakstā un ja ir zināms, ka minētajai personai būs tieša vai netieša kontrole pār minētajiem līdzekļiem.

- Nodokļi

Humānās palīdzības sniedzējiem var būt jāmaksā nodokļi, ievedmuitas nodokļi vai citas nodevas vietējām valdībām, lai sniegtu humāno palīdzību trešās valstīs. Nodokļu maksāšana sankciju vidē *per se* nav aizliegta. Tomēr humānās palīdzības sniedzējiem ir jānodrošina, ka minētie maksājumi netiks darīti pieejami sarakstā iekļautām personām vai to labā. Pastiprināta uzmanība būtu jāpievērš ES sankcijām, kas ietver sarakstā iekļautas personas ar funkcijām tās valsts valdībā, kurā sniedzama humānā palīdzība, vai personas, kurām ir neoficiālas valdības funkcijas.

Ir pamatoti veikt novērtējumu katrā atsevišķā gadījumā, lai noskaidrotu, vai ir nosakāma skaidra un precīza saikne starp attiecīgajiem nodokļiem un sarakstā iekļauto personu varai piekļūt pamatā esošajiem līdzekļiem. Humānās palīdzības sniedzējiem būtu jāņem vērā attiecīgās situācijas īpatnības trešā valstī, attiecībā uz kuru ir spēkā sankcijas un kurā tiek iekasēti nodokļi. Var piemērot arī humanitāros izņēmumus (sk. 3.8., 3.14. un 4.5. punktu par atbildības ierobežojumu).

➔ [Norādījumi par Covid-19](#), nodaļa par Sīriju, 14. jautājums.

Pirmais gadījums. Humānās palīdzības sniedzējiem būtu rūpīgi jāizvērtē, vai, nodrošinot līdzekļus iespējamiem “ievadmuitas nodokļiem”, ko uzliek sarakstā iekļauts militārais komandieris Sīrijā, lai varētu tā kontrolē

esošā nometnē ievest humānās palīdzības preces, līdzekļi tiek darīti pieejami sarakstā iekļautām personām, kas ir iespējams.

Otrais gadījums. Humānās palīdzības sniedzējiem būtu jāpārlicinās — un vajadzības gadījumā jāprasa apstiprinājums no attiecīgās VKI —, ka summas, kas to vietējo darbinieku algu sarakstos Nikaragvā norādītas kā “darbaspēka nodokļi”, nesniegs labumu sarakstā iekļautām personām, uz kurām attiecas Nikaragvas sankcijas vai citas ES sankcijas.

3.6. Nozaru ierobežojumi

Šādi ierobežojumi parasti ietver aizliegumu importēt un eksportēt preces uz konkrētām trešām valstīm vai tās iegādāties konkrētās trešās valstī, vai preces piegādāt vai izmantot konkrētās trešās valstīs, vai sniegt konkrētus pakalpojumus. To attiecīgo preču un pakalpojumu uzskaitījums, kurus nedrīkst tirgot, kopā ar atbilstošo kombinēto nomenklatūru⁴⁹ parasti ir iekļauts attiecīgo ES sankciju regulu pielikumos. Ja nav pārlicības par konkrēto kombinētās nomenklatūras (“KN”) kodu, kas piemērojams precēm⁵⁰, humānās palīdzības sniedzējiem būtu jāprasa nepieciešamie skaidrojumi no ražotāja vai no savas VKI. Tikai ierobežots skaits ES sankciju ietver nozaru ierobežojumus. Būtiskākie ierobežojumi valstīs, kurās parasti sniedz humāno palīdzību, ir šādi.

Sīrijas sankcijas

- Tādas degvielas iegāde, kas var būt nepieciešama vietēja mēroga transportēšanai
- Tādas reaktīvo dzinēju degvielas eksports, kas var būt vajadzīga evakuācijai
- Jaunu spēkstaciju būvniecība elektroenerģijas ražošanai
- Tādu banku pakalpojumu sniegšana, kas var būt vajadzīgi līdzekļu pārskaitīšanai humānās palīdzības sniegšanai un
- Tādu ķīmisko vielu eksports, kas var būt vajadzīgas kā izejvielas konkrētiem produktiem, piemēram, dezinfekcijas līdzekļiem

Irānas masu iznīcināšanas ieroču (MII) sankcijas

- Konkrētu datoru, kā arī tādu divējāda lietojuma preču eksports, kuras var būt vajadzīgas kā palīgpreces humānās palīdzības sniegšanā

KTDR sankcijas

- Ierobežojums līdzekļu pārskaitīšanai uz KTDR

---

⁴⁹ Attiecībā uz kombinēto nomenklatūru sk. https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/calculation-customs-duties/customs-tariff/combined-nomenclature_en

⁵⁰ Humānās palīdzības sniedzējiem būtu jāapzinās, ka pakalpojumiem nav KN kodu.

Doneckas un Luhanskas sankcijas

- Tādu telekomunikāciju un transporta preču eksports un izmantošana, kuras var būt vajadzīgas kā palīgpreces humānās palīdzības sniegšanā

Nozaru ierobežojumi preču importam, eksportam, piegādei, pārdošanai un izmantošanai parasti ietver ierobežojumus finansējuma, finansiālas palīdzības, uzturēšanas, starpniecības un tehniskās palīdzības nodrošināšanai pamatā esošajām precēm. Vairākas ES sankcijas ietver ierobežojumus divējāda lietojuma precēm — tādā gadījumā ir piemērojamas īpašas eksporta licencēšanas procedūras, ko pārvalda to dalībvalstu iestādes, no kurām preces izved no ES teritorijas. Uz aizsargpreču eksportu un piegādi parasti neattiecas vispārējie ierobežojumi attiecībā uz aprīkojumu, ko varētu izmantot iekšējām represijām, ja šādas preces ir paredzētas vienīgi izmantošanai humānās palīdzības vajadzībām⁵¹.

➡ [Norādījumi par Covid-19](#), nodaļa par Sīriju, Irānu.

Pirmais gadījums. Ir aizliegts eksportēt ūdens sūkņus ar KN kodu 8413 uz Luhanskas apgabala valdības nekontrolētajām teritorijām, ja vien nav piemērojams humanitārais izņēmums.

Otrais gadījums. Ir aizliegts nodrošināt un eksportēt ģeneratorus ar KN kodu *ex* 8501, kas izmantojami Sīrijā jaunu elektroenerģijas ražošanas staciju būvniecībai vai uzstādīšanai.

3.7. Neparedzēta ES sankciju ietekme uz humāno palīdzību

ES sankcijas ir mērķorientētas un vērstas pret tiem, kas ir atbildīgi par politiku vai darbībām, kuras ES vēlas ietekmēt, piemēram, lēmumu pieņēmējiem vai uzņēmumu vadītājiem. ES ir apņēmusies izvairīties no ES ierobežojošo pasākumu iespējamās neparedzētās negatīvās ietekmes uz humāno palīdzību un, ja tas ir neizbēgami, cik vien iespējams mazināt to iespējamo negatīvo ietekmi. Līdz ar to ES sankcijas nedz uzliek nozaru ierobežojumus tirdzniecībai ar precēm, kas nepieciešamas humānās palīdzības sniegšanai, piemēram, medicīniskās palīdzības sniegšanai vai zāļu vai medicīniskā aprīkojuma nodrošināšanai, nedz ir vērstas pret objektīvām humānās palīdzības organizācijām, kas darbojas saskaņā ar humanitāriem principiem un starptautiskajām humanitārajām tiesībām.

Tomēr atsevišķi nozaru ierobežojumi var attiekties uz tirdzniecību nozarēs, kas saistītas ar humāno palīdzību (piemēram, degviela, banku darījumi, finansējums, konkrēta telekomunikāciju aprīkojuma eksports). Citos gadījumos humānās palīdzības precēm var būt divējāds lietojums (piemēram, tās lieto militāriem un civiliem mērķiem). Šādos

---

⁵¹ Sk., piemēram, Baltkrievijas sankciju 1. panta e) punktu. Attiecībā uz divējāda lietojuma precēm sk. Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/821 (2021. gada 20. maijs), ar ko izveido Savienības režīmu divējāda lietojuma preču eksporta, starpniecības, tehniskās palīdzības, tranzīta un pārvadājumu kontrolei.

gadījumos ES sankcijas var paredzēt humanitāros izņēmumus, kas var būt atbrīvojumi vai atkāpes (sk. 3.8. un 3.14. punktu)⁵².

3.8. Humanitārie izņēmumi

Humanitārie izņēmumi ir ES sankciju noteikumi, kas ļauj humānās palīdzības sniedzējiem veikt citādi ierobežotas darbības ar nosacījumu, ka tām ir humāns mērķis. ES sankcijas var paredzēt divas izņēmumu kategorijas — atbrīvojumus un atkāpes (sīkāku informāciju sk. 3.8.1. un 3.8.2. punktā). Humanitāro izņēmumu iekļaušana neliedz humānās palīdzības sniedzējiem izmantot citus izņēmumus, kas var būt ietverti ES sankcijās, ja ir izpildīti to nosacījumi.

Izņēmumus var izmantot visi humānās palīdzības sniedzēji (piemēram, Afganistānas sankcijas)⁵³ vai tikai atsevišķas kategorijas (piemēram, Ukrainas teritoriālās integritātes sankcijas, Sīrijas sankcijas, Somālijas sankcijas)⁵⁴. Ja rodas šaubas par izņēmuma darbības jomu, humānās palīdzības sniedzējam jāsaazinās ar attiecīgo VKI vai attiecīgajam VKI. Izmantojot humanitāros izņēmumus, humānās palīdzības sniedzējiem ir jāapsver šādi principi.

- Izņēmumi ir jāpiemēro šauri, lai neapdraudētu ES sankciju mērķus⁵⁵. Humānās palīdzības sniedzējiem vienmēr jāmeklē risinājumi, ar kuriem netiek pārkāptas ES sankcijas. Attiecīgi humānās palīdzības sniedzējiem humānā palīdzība pirmkārt un galvenokārt ir jānovirza ar tādu darbību un personu starpniecību, uz kurām neattiecas ierobežojumi saskaņā ar ES sankcijām. Ja tas nav iespējams, tie var izmantot humanitāros izņēmumus (sk. arī 3.14. punktu).
- Humanitārie izņēmumi attiecas tikai uz atļautajām darbībām, kas norādītas atbilstošajā sankciju režīmā. Humānās palīdzības sniedzējiem būtu jāpārlicinās, ka uz to pašu darbību neattiecas nekādi citi ierobežojumi saskaņā ar citiem tā paša sankciju režīma un/vai citu sankciju režīmu noteikumiem. Tā

---

⁵² Sk. 51. zemspītras piezīmi.

⁵³ Afganistānas sankciju 3. panta 4. punkts.

⁵⁴ Sk. piemērus: atbrīvojumu saskaņā ar Ukrainas teritoriālās integritātes sankciju 2.a panta 1. punktu var izmantot tikai organizācijas un aģentūras, kurām Savienība veikusi pīlāru novērtējumu un ar kurām Savienība ir parakstījusi finanšu partnerības pamat nolīgumu, uz kā pamata organizācijas un aģentūras darbojas kā Savienības humanitārie partneri (to saraksts ir pieejams šādā vietnē: https://ec.europa.eu/echo/document/download/ebbcbf81-71bf-48a7-b934-edbc7256713f_en?filename=list_ios_partners_2021.pdf); atbrīvojumu saskaņā ar Somālijas sankciju 4. panta 1. punktu var izmantot tikai Apvienoto Nāciju Organizācija, tās specializētās aģentūras vai programmas, tādas humānās palīdzības organizācijas, kurām Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālajā asamblejā ir novērotāja statuss un kuras sniedz humāno palīdzību, un to īstenošanas partneri, tostarp NVO, kuras saņem divpusēju vai daudzpusēju finansējumu un piedalās Apvienoto Nāciju Organizācijas Humānās palīdzības plānā Somālijai; atbrīvojumu saskaņā ar Sīrijas sankciju 16.a panta 1. punktu var izmantot tikai publiskas struktūras vai juridiskas personas, vienības vai struktūras, kas saņem publisku finansējumu no Savienības vai dalībvalstīm, lai sniegtu humāno palīdzību Sīrijā vai palīdzību civiliedzīvotājiem Sīrijā.

⁵⁵ Sk., piemēram, 2015. gada 5. marta spriedumu, *Statoil Fuel & Retail*, C-553/13, EU:C:2015:149, 39. punkts; 2000. gada 6. jūlija spriedumu, *Dietrich*, C-11/99, EU:C:2000:368, 50. punkts. Sk. arī Komisijas 2021. gada 8. jūnija atzinumu.

rezultātā atkarībā no apstākļiem var būt vajadzīga vairāk nekā viena atļauja; darbības veikšanai, kas humānam mērķim ir atļauta saskaņā ar vienu režīmu, humānās palīdzības sniedzējam joprojām var nākties pieprasīt atļauju saskaņā ar cita sankciju režīma noteikumiem (piemērus sk. 1. un 2. gadījumā).

➡ [ES Padomes paraugprakse](#), B, X un XI iedaļa; [BUJ par Sīriju](#), 18. jautājums.

Pirmais gadījums. Humānās palīdzības sniedzējam, kas nesaņem līdzekļus no ES vai no dalībvalsts un iepērk degvielu no sarakstā iekļautas personas saskaņā ar Sīrijas sankcijām, ir jāsaņem divas atļaujas — viena degvielas iegādei un viena, lai līdzekļus darītu pieejamus sarakstā iekļautai personai⁵⁶.

Otrais gadījums. Humānās palīdzības sniedzējam, i) kuram ir ES humanitārās partnerības sertifikāts, bet ii) par kuru Komisija nav veikusi pīlāru novērtējumu un kurš vēlas eksportēt Doneckas un Luhanskas sankciju II pielikumā ietvertu telekomunikāciju aprīkojumu uz Doneckas un Luhanskas apgabalu zonām, kuras nav valdības kontrolē, ir jāņem vērā, ka tam pienākas atbrīvojums saskaņā ar Doneckas un Luhanskas sankcijām, bet tam ir jāpieprasa atļauja saskaņā ar Ukrainas teritoriālās integritātes sankcijām, ja eksporta rezultātā sarakstā iekļautai personai tieši vai netieši tiktu nodrošināti saimnieciskie resursi.

3.8.1. Humanitārie atbrīvojumi

Humanitārie atbrīvojumi nozīmē, ka ierobežojums nav piemērojams, ja pamatā esošajai darbībai ir humāns mērķis. Šādā gadījumā humānās palīdzības sniedzēji attiecīgo darbību var veikt uzreiz un bez vajadzības informēt VKI vai saņemt tās atļauju. Svarīgi ir tas, ka atbrīvojumi nenozīmē neierobežotu rīcības brīvību; humānās palīdzības sniedzējam ir jānodrošina, ka netiek pieļauti pārkāpumi (sk. 4.1.–4. punktu par atbilstības procedūras pienākumiem un 4.5. punktu). Humānās palīdzības sniedzējs arī uzņemas atbildību par to, lai nodrošinātu, ka darbībai ir humāns mērķis. Tas nozīmē, ka atbrīvojums neattiecas uz ierobežotu darbību, ko veic mērķim, kas nav humāns mērķis (piemēram, mieram un stabilitātei).

Atbrīvojumi var attiekties uz nozaru ierobežojumiem⁵⁷, kā arī uz aizliegumu darīt līdzekļus un saimnieciskos resursus pieejamus sarakstā iekļautām personām attiecībā uz visām vai tikai konkrētām darbībām⁵⁸.

---

⁵⁶ Abas atļaujas būtībā var tikt iekļautas vienā VKI lēmumā.

⁵⁷ Sk. Sīrijas sankciju 6.a panta 1. punktu un 16.a panta 1. punktu, kā arī Doneckas un Luhanskas sankciju 4.a un 5.a pantu.

⁵⁸ Sk. Sīrijas sankciju 16.a panta 1. punktu un Ukrainas teritoriālās integritātes sankciju 2.a panta 1. punktu.

Pirmais gadījums. Humānās palīdzības sniedzējs var maksāt par pakalpojumiem no sarakstā iekļautas personas saskaņā ar Afganistānas sankcijām, ja šie pakalpojumi ir nepieciešami humānās palīdzības savlaicīgai sniegšanai.

3.8.2. *Atkāpes (atļaujas)*

Humānās palīdzības sniegšanas atkāpes nozīmē, ka darbību, kas citādi ar sankcijām būtu aizliegta, humāniem mērķiem var veikt tikai tad, kad VKI ir piešķirusi atļauju to darīt, saskaņā ar attiecīgo Padomes regulu. Humānās palīdzības sniedzējiem ir jāpieprasa atkāpe no attiecīgās VKI. VKI saraksts ir pievienots katram ES sankciju režīmam⁵⁹. Kad VKI nolemj izsniegt atļauju, tai ir jābūt skaidrai un apstiprinošai, izņemot atļaujas, ko piešķir saskaņā ar Ukrainas teritoriālās integritātes sankciju 2.a panta 3. punktu (tā dēvētās “klusēšanas procedūras”)⁶⁰. Humānās palīdzības sniedzējiem būtu jāpārlicinās, ka tie vēršas pie attiecīgās VKI. Attiecīgo VKI var palīdzēt noteikt Komisijas humānās palīdzības kontaktpunkts.

Īpašas procedūras ir piemērojamas gadījumā, ja piešķir konkrētas atkāpes attiecībā uz KTDR un Jemenas sankcijām, — tad pieteikumu iesniedz VKI, kas pēc tam to iesniedz ANO Sankciju komitejai⁶¹.

VKI piešķir atļaujas par katru atsevišķu ierobežojumu atbilstoši noteikumiem, ko tās uzskata par piemērotiem, un saskaņā ar attiecīgo Padomes regulu. Minētie nosacījumi ietver ziņošanas pienākumus, kā arī pienākumu humānās palīdzības sniedzējam pieņemt riska mazināšanas pasākumus. Sīrijas sankcijas⁶², Ukrainas teritoriālās integritātes sankcijas⁶³ un Doneckas un Luhanskas sankcijas⁶⁴ ļauj VKI izsniegt tādas vispārējas atļaujas, piemēram, attiecībā uz atkārtotām ierobežotām darbībām, kas nepieciešamas humānās palīdzības sniegšanai. Humānās palīdzības sniedzēji informāciju par atļauju saņemšanas procedūru var iegūt faktu lapā par atkāpēm (sk. turpmāk).

➡ [Norādījumi par Covid-19](#), nodaļa par Sīriju un Nikaragvu, IV iedaļa; [ES kontaktpunkts](#); [faktu lapa par atkāpēm](#); [BUJ par Sīriju](#), 11. jautājums.

⁵⁹ Sk., piemēram, Sīrijas sankciju III pielikumu. Saraksts ir pieejams arī vietnē https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/national-competent-authorities-sanctions-implementation_en.pdf

⁶⁰ Šādā gadījumā, ja piecu darbdienu laikā no atļaujas pieprasījuma saņemšanas VKI nav pieņēmusi negatīvu lēmumu, nav pieprasījusi informāciju vai nav paziņojusi par papildu laika nepieciešamību, jāuzskata, ka atļauja ir piešķirta.

⁶¹ KTDR sankciju 45. pants un Jemenas sankciju 3.a panta b) punkts.

⁶² Sīrijas sankciju 6.a panta 2. punkts un 16.a panta 2. punkts.

⁶³ Ukrainas teritoriālās integritātes sankciju 2.a panta 2. punkts.

⁶⁴ Doneckas un Luhanskas sankciju 4.a panta 2. punkts un 5.a panta 2. punkts.

Pirmais gadījums. Humānās palīdzības sniedzējam, kuram humānam mērķim jānodrošina līdzekļi sarakstā iekļautai personai saskaņā ar Nikaragvas sankcijām, pirms tam ir jāsaņem skaidra atļauja no VKI, ar kuru tam ir visciešākā saikne.

Otrais gadījums. Humānās palīdzības sniedzējam, par kuru Eiropas Komisija nav veikusi pīlāru novērtējumu un kuram humānam mērķim jānodrošina līdzekļi sarakstā iekļautai personai saskaņā ar Ukrainas teritoriālās integritātes sankcijām, pirms tam ir jāsaņem atļauja no VKI, ar kuru tam ir visciešākā saikne. Ja piecu darbdienu laikā no pieprasījuma iesniegšanas VKI nav pieņēmusi negatīvu lēmumu, nav pieprasījusi informāciju vai nav paziņojusi par papildu laika nepieciešamību, uzskata, ka atļauja ir piešķirta. Humānās palīdzības sniedzējam ir jānodrošina, ka pieprasījums tiek adresēts attiecīgajai VKI, pretējā gadījumā atkāpi nevar uzskatīt par piešķirtu. Šajā nolūkā tas var pieprasīt informāciju no pašas VKI.

3.9. Humāni mērķi

Humanitārie izņēmumi attiecas uz ierobežotām darbībām, kurām ir tikai humāni mērķi⁶⁵.

ES sankcijās nav iekļauta “humāno mērķu” definīcija. Saskaņā ar ES Padomes paraugprakses 76. punktu tie var būt palīdzības sniegšana vai sniegšanas atvieglošana, medicīnas preču piegāze un pārtikas nodrošināšana personām, kurām ir vajadzīga palīdzība, humānās palīdzības darbinieku pārceļšana un saistītā palīdzība vai to personu evakuācija, kurām ir vajadzīga palīdzība. Norādes par to, uz ko attiecas humānā palīdzība, parasti ir ietvertas ES sankcijās, kurās ir noteiktas atkāpes⁶⁶. Humānās palīdzības projekti galvenokārt būtu jānovērtē, pamatojoties uz minētajām norādēm. Norādījumos par Covid-19 ir ietverti vairāki tādu darbību piemēri, kas paredzētas humānajai palīdzībai saistībā ar medicīnisko palīdzību.

Lai novērtētu, vai projekts ir kvalificējams par humānās palīdzības projektu, humānās palīdzības sniedzējam ir jāņem vērā starptautiskās humanitārās tiesības, bruņotu konfliktu tiesības, kuru mērķis cita starpā ir risināt humanitārās problēmas, kas rodas bruņota konflikta kontekstā, neatkarīgi no tā, vai tas ir vai nav starptautisks. Humānās palīdzības darbību veikšanā būtu jāvadās pēc cilvēceības, neitralitātes, objektivitātes un neatkarības pamatprincipiem.

Humānās palīdzības sniedzēji var lūgt palīdzību no VKI, lai noskaidrotu, vai konkrētas darbības ir kvalificējamas par humāno palīdzību.

---

⁶⁵ Retos gadījumos, lielākoties uz ANO balstītu sankciju gadījumā, izmanto atšķirīgu formulējumu (piemēram, Afganistānas sankciju 3. panta 4. punkts ir formulēts šādi: “Šā panta 1. un 2. punktu nepiemēro tam, lai darītu pieejamus līdzekļus vai saimnieciskos resursus, kas vajadzīgi nolūkā nodrošināt laicīgu humānās palīdzības piegādi un citas darbības, ar kurām atbalsta cilvēku pamatvajadzības Afganistānā vai nolūkā atbalstīt šādas darbības.”). Krievijas sankciju 3.m panta 9. punktā ir atsauce uz “humānās palīdzības projektiem”.

⁶⁶ Sk., piemēram, KTDR sankciju 8. panta 1. punktu un Sīrijas sankciju 7.a panta 3. punktu.

3.10. Humanitārie izņēmumi un projekti, kas nav humānās palīdzības projekti

Uz ierobežotām darbībām, ko veic saistībā ar projektiem, kuru nolūks ir attīstības, civilās aizsardzības, miera un stabilitātes programmas un kuriem ir citi nehumanitāri mērķi, neattiecas ES sankcijās noteikto humanitāro izņēmumu darbības joma. Tāpēc ir nepieciešams katra atsevišķa gadījuma novērtējums, lai noskaidrotu, vai darbība ir kvalificējama par tādu, kurai ir humāns mērķis. Izņēmumi ir jāpiemēro šauri (sk. 3.8. punktu). Šaubu gadījumā un lai izvairītos no sankciju pārkāpumiem, humānās palīdzības sniedzējiem būtu jālūdz norādījumi no savas VKI.

Dažos gadījumos ES sankcijas ietver izņēmumus attiecībā uz citām darbībām papildus humānās palīdzības darbībām, piemēram, “citām darbībām [kas nav humānās palīdzības darbības], ar kurām atbalsta cilvēku pamatvajadzības”⁶⁷, vai darbībām, kas nav humānās palīdzības darbības un sniedz atbalstu pamata pakalpojumu nodrošināšanā, atjaunošanas darbu veikšanā vai saimnieciskās darbības atjaunošanā, vai palīdz panākt citus civilus mērķus⁶⁸.

Tas, ka daži humānās palīdzības sniedzēji veic galvenokārt humanitāras darbības vai ka to noteikumos ir norādīts, ka tie veic galvenokārt humanitāras darbības, vēl nenozīmē, ka to veiktās darbības ir humanitāras saskaņā ar starptautiskajām humanitārajām tiesībām un bruņotu konfliktu tiesībām; ES sankciju kontekstā darbība, nevis palīdzības sniedzējs, ir tā, kam var būt “humāns mērķis”.

Atsevišķos gadījumos humānās palīdzības sniedzēji veic projektus, ko finansē Eiropas Komisija, dalībvalstis vai starptautiskas organizācijas. Kritērijs, kas izmantojams, lai novērtētu, vai projektam ir humāni mērķi, ir starptautiskās humanitārās tiesības, ES sankciju režīmi, Eiropas Savienības Tiesas vai dalībvalstu tiesu judikatūra un piemērojamie norādījumi (sk. 1.3. punktu).

3.11. ES sankcijas un starptautiskās humanitārās tiesības

ES ierobežojošie pasākumi tiek noteikti, pilnībā ievērojot ES saistības saskaņā ar starptautiskajām tiesībām, tostarp starptautiskajām humanitārajām tiesībām. Tie nekad nav vērsti pret objektīvām humānās palīdzības organizācijām vai darbībām, kas nepieciešamas humānās palīdzības sniegšanai. ES ir apņēmusies izvairīties no ES ierobežojošo pasākumu iespējamās neparedzētās negatīvās ietekmes uz humāno palīdzību un, ja tas ir neizbēgami, cik vien iespējams mazināt to iespējamo negatīvo ietekmi. Sarakstā iekļautās personas, kam piemēro individuālas finanšu sankcijas, tiek rūpīgi izvērtētas, un to skaits ir ierobežots. Ja ir vajadzīgas noteiktas definētas darbības humānās palīdzības sniegšanai, izņēmumi var būt paredzēti arī attiecīgajās regulās (sk. 3.8. punktu). Humānās palīdzības sniedzēji var sazināties ar VKI, lai pārliecinātos, ka humānā palīdzība tiek novirzīta tiem, kuriem tā vajadzīga (sk. 3.13. punktu).

---

⁶⁷ Afganistānas sankciju 3. panta 4. punkts.

⁶⁸ Piemēram, Sīrijas sankciju 9.a panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punkts attiecībā uz atļauju tādu darbību veikšanai, kas paredzētas, lai palīdzētu Sīrijas civiliedzīvotājiem, jo īpaši lai risinātu humānas problēmas, sniegtu atbalstu pamata pakalpojumu nodrošināšanā, atjaunošanas darbu veikšanā vai saimnieciskās darbības atjaunošanā, vai panāktu citus civilus mērķus.

3.12. Dažādi humānās palīdzības programmu veidi

Humānā palīdzība var izpausties dažādos veidos, piemēram, kā konkrētu preču vai pakalpojumu nodrošināšana vai palīdzība naudā. Humanitārie izņēmumi un “nepārbaudīšanas” princips, kas attiecas uz personām, kurām ir vajadzīga palīdzība saskaņā ar starptautiskajām humanitārajām tiesībām, ir piemērojami neatkarīgi no humānās palīdzības projekta veida un kārtības.

3.13. Personas, kurām ir vajadzīga palīdzība (galasaņēmēji)

Darbības, kurām ir humāni mērķi, ir paredzētas, lai sniegtu palīdzību personām, kurām tā ir vajadzīga, vai — saskaņā ar starptautiskajām humanitārajām tiesībām — aizsargātajām personām bruņotā konfliktā.

Saskaņā ar starptautiskajām humanitārajām tiesībām personas, kurām ir vajadzīga palīdzība, vienmēr ir tiesīgas saņemt humāno palīdzību. Attiecīgi par tām nebūtu jāveic pārbaude. Tas nozīmē, ka humānās palīdzības sniedzēji var sniegt humāno palīdzību jebkādā veidā (tostarp naudā) personām, kurām tā vajadzīga, bez nepieciešamības pārbaudīt, vai tās ir iekļautas sarakstā vai nav⁶⁹. Galasaņēmēji atšķiras no starpniekiem (privātpersonām, juridiskām personām vai struktūrām), kas, ja ir iekļauti sarakstā (ievērojot iespējamus izņēmumus), nedrīkst ne tieši, ne netieši saņemt līdzekļus vai saimnieciskos resursus (sk. 3.3., 3.8. un 3.14. punktu).

Tomēr humānās palīdzības sniedzējiem (parasti NVO vai starptautiskām organizācijām), kas atbild par humānās palīdzības sniegšanu personām, kurām ir vajadzīga palīdzība, būtu jāspēj pierādīt, ka humānās palīdzības saņēmēji, par kuriem nav pārbaudīts, vai tie ir ES sarakstos iekļautās personas, patiešām ir personas, kurām palīdzība ir vajadzīga. Skaidrības labad jānorāda, ka līdzekļu vai saimniecisko resursu nodrošināšana sarakstā iekļautai personai, kas kvalificējama par personu, kurai ir vajadzīga palīdzība, nerada atbildību par ES sankciju pārkāpšanu tiem, kas nodrošina līdzekļus vai saimnieciskos resursus, vai tiem, kuri atrodas augšupēji piegādes ķēdē (piemēram, bankām).

➡ [Norādījumi par Covid-19](#), *inter alia*: nodaļa par Sīriju, 25. jautājums.

Pirmais gadījums. Humānās palīdzības sniedzējam, pirms tas sniedz palīdzību naudā, nav jāpārbauda, vai katra persona, kurai ir vajadzīga palīdzība, bēgļu nometnē Sīrijā ir sarakstā iekļauta persona. Tomēr tam būtu jāspēj pēc pieprasījuma pierādīt VKI, ka attiecīgā persona patiešām ir persona, kurai palīdzība ir vajadzīga.

3.14. Situācija, kad nav citu iespēju

Humānās palīdzības sniedzējiem ir jānovirza humānā palīdzība ar tādu darbību un personu starpniecību, kurām nepiemēro ierobežojošus pasākumus. Ja tas nav iespējams, tiem būtu jāizmanto humanitārie izņēmumi, kas noteikti attiecīgajās ES sankcijās. Saskaņā ar starptautiskajām humanitārajām tiesībām un bruņotu konfliktu tiesībām ES ierobežojošiem pasākumiem nebūtu jāliedz sniegt humāno palīdzību, ja nav citas iespējas tās sniegšanai.

⁶⁹ Piemēram, nav nepieciešams pārbaudīt, vai personas, kurām ir vajadzīga palīdzība un kuras saņem humāno palīdzību, ir iekļautas sarakstā vai ir sarakstā iekļautas grupas dalībnieces.

Ja rodas šāda veida šķērslis, humānās palīdzības sniedzējiem būtu jāsaazinās ar VKI, lai rastu risinājumus.

➡ [Norādījumi par Covid-19](#), *inter alia*: nodaļa par Sīriju, 17. jautājums.

4. ES SANKCIJU IEVĒROŠANA

4.1. Humānās palīdzības sniedzēju pienākumi

ES sankcijas nosaka pienākumu panākt rezultātu, *inter alia*, attiecībā uz finanšu un nozaru pasākumiem. Līdzekļi, ar kuriem tiek izpildīts pienākums sasniegt rezultātu, nav sīkāk precizēti ES Padomes regulā, ar ko nosaka ES sankcijas. Katram humānās palīdzības sniedzējam šajā nolūkā ir jāizstrādā, jāīsteno un regulāri jāatjaunina savas iekšējās procedūras, paturot prātā, ka humānās palīdzības sniedzējam ir jāizmanto atbilstoši līdzekļi, kas pielāgoti atbilstoši viņu projekta riskam, jomai(-ām), kurā(-ās) tas tiks īstenots, un personām un vienībām, kas saņems līdzekļus un saimnieciskos resursus, lai nodrošinātu, ka tiek ievērots pienākums panākt rezultātu.

Pienākums sasniegt rezultātu nozīmē, ka fakts, ka ir ieviestas konkrētas procedūras, *per se* neizslēdz atbildību ES sankciju pārkāpumu gadījumā. Šajā gadījumā humānās palīdzības sniedzējam būtu jāspēj pierādīt, ka tas nav zinājis un nevarēja pamatoti paredzēt, ka ar tā darbībām tiks pārkāptas ES sankcijas (sk. 4.5. punktu). Tomēr pienācīgu iekšējo atbilstības procedūru īstenošana var mazināt humānās palīdzības sniedzēju atbildību par nejausiem sankciju pārkāpumiem. Šajā sakarā ārkārtīgi svarīgi ir nodrošināt stingras un rūpīgas iekšējās procedūras. Ja humānās palīdzības sniedzēji uzzina, ka to darbību rezultātā ir pārkāptas ES sankcijas, tiem pēc iespējas drīz būtu jāsaazinās ar attiecīgo VKI.

➡ [BUJ par Krieviju](#), A iedaļa “Apiešana un pienācīga pārbaude”; [Norādījumi par riska pārvaldību](#).

4.2. Iekšējās procedūras atbilstības nodrošināšanai ES sankcijām — pienācīga pārbaude

“Pienācīga pārbaude” ir jēdziens, kas ietver visas procedūras un pārbaudes, kas ieviestas, lai nodrošinātu, ka sankcijas netiek pārkāptas. Jautājumos un atbildēs par pienācīgu pārbaudi attiecībā uz darījumiem ar Irānu Komisija ieteica uz risku balstītu pieeju, kas sastāv no:

- riska novērtējuma;
- vairāklīmeņu pienācīgas pārbaudes un
- pastāvīgas uzraudzības.

Pienācīga pārbaude var jo īpaši ietvert līdzekļu vai saimniecisko resursu saņēmēju izvērtēšanu, izmantojot sarakstus ar iekļautajām personām (sk. 3.3. punktu). Tā var ietvert arī izpēti par negatīvu publicitāti plašsaziņas līdzekļos, kas ietver meklēšanu interneta un ziņu avotos, lai atrastu pierādījumus, ka līguma partneri vai — citos gadījumos — līdzekļu vai saimniecisko resursu saņēmēju, pat ja tas nav iekļauts sarakstā (tādējādi izturot pārbaudi attiecībā pret ES sankciju sarakstiem), faktiski kontrolē sarakstā iekļauta persona (piemēram, ziņas vietējā presē par to, ka uzņēmumu kontrolē sarakstā iekļauta persona). ES sankcijas bieži vien laika gaitā tiek grozītas, jo īpaši, lai sarakstos iekļautu jaunas personas. Humānās palīdzības sniedzējiem būtu jānodrošina, ka to iekšējās procedūras ir

atjauninātas. Humānās palīdzības sniedzējiem būtu jāievēro īpaša piesardzība, kad tie strādā ar jauniem partneriem vai starpniekiem trešā valstī, kurā tiek sniegta humānā palīdzība. Tiem būtu jāveic pienācīga uzskaitē par savām darbībām, regulāri jāapmāca savi darbinieki par pienācīgu pārbaudi un jāievieš pienācīgas sistēmas, kas brīdina par neatbilstības gadījumiem, saskaņā ar dalībvalsts tiesību aktiem.

Humānās palīdzības sniedzējiem ir stingri ieteikts lūgt atbalstu no savām VKI, lai nodrošinātu, ka to pienācīga pārbaude ir piemērota to darbībām. Dažas VKI ir publicējušas savus pienācīgas pārbaudes norādījumus.

➔ [BUJ par Krieviju](#), A iedaļa “Apiešana un pienācīga pārbaude”; [Norādījumi par riska pārvaldību](#); [JA par pienācīgu pārbaudi darījumos ar Irānu](#).

4.3. Sarakstā iekļautas personas, kurām jāpievērš īpaša uzmanība

Humānās palīdzības sniedzējiem ir jāievēro visas ES sankcijas (sk. 4.1. punktu). Tomēr humānās palīdzības sniedzēji var vēlēties pievērst pastiprinātu uzmanību konkrētiem ierobežojumiem. Attiecībā uz aizliegumu līdzekļus vai saimnieciskos resursus darīt pieejamus konkrētām personām un vienībām humānās palīdzības sniedzējiem būtu it sevišķi jāpievērš īpaša uzmanība turpmāk norādītajām sarakstā iekļautajām personām.

- Uzņēmējdarbībā iesaistītas personas

Humānās palīdzības sniedzēji var pieprasīt, lai vietējie piegādātāji, loģistikas dienesti un ar apakšlīgumu nolīgts vietējais personāls īsteno humānās palīdzības projektu. Tomēr šādi subjekti var būt iekļauti sarakstā, var piederēt sarakstā iekļautām personām, vai tos var kontrolēt sarakstā iekļautas personas.

- Veselības nozare

Humānās palīdzības sniedzēji var sniegt medicīniskus pakalpojumus ar vietējo slimnīcu starpniecību, kuras ir sarakstā iekļautu personu īpašumā. Tas varētu būt gadījums, kad ES sankcijas ir vērstas pret personām, kas darbojas veselības aprūpes nozarē, piemēram, Sīrijas sankcijas.

- Viltus labdarības organizācijas

Humānās palīdzības sniedzēji var sniegt humāno palīdzību ar vietējo NVO vai citu humānās palīdzības organizāciju starpniecību. Tomēr dažas NVO ir iekļautas sarakstā, jo tās tikušas izmantotas kā aizsegs nelikumīgām darbībām.

- Drošības dienesti, bruņotie spēki un paramilitārās grupas

Mijiedarbība starp humānās palīdzības sniedzējiem un drošības dienestiem, bruņotajiem spēkiem, paramilitārajiem veidojumiem un policiju būtu jāveic tā, lai netiktu traucēta vai kavēta uz principiem balstīta humānās palīdzības sniegšana. Ņemot vērā iepriekš minēto, jebkurā šādā mijiedarbībā — ja tā jebkad tiek īstenota, vienlaikus paredzot līdzekļu vai saimniecisko resursu pārvedumus — būtu jāņem vērā arī tas, ka minētās vienības ir iekļautas sarakstos saskaņā ar vairākām ES sankcijām.

- Naudas darījumu pakalpojumu sniedzēji

Humānās palīdzības sniedzējiem var būt vajadzīgi pakalpojumi, ko sniedz vietējie ar naudu saistīto pakalpojumu sniedzēji, lai apmainītu valūtu vai veiktu citas operācijas ar valūtu. Tomēr daži no šiem palīdzības sniedzējiem ir iekļauti sarakstos atbilstīgi ES sankcijām.

- Vietējās pārvaldes iestādes

Dažas sarakstā iekļautas personas, kas oficiāli vai neoficiāli integrētas valsts struktūrā tādās valstīs, kurās tiek sniegta humānā palīdzība, dažreiz ir iesaistītas humānās palīdzības sniegšanā. Ja humāno palīdzību sniedz minētajai valstij, humānās palīdzības sniedzējiem ir jānodrošina, ka šīs sarakstā iekļautās grupas negūs labumu no tās.

➡ [Norādījumi par Covid-19](#), nodaļa “Terorisma apkarošana”, 2. jautājums; nodaļa par Irānu, 2. jautājums; nodaļa par Nikaragvu, 3. jautājums; nodaļa par Siriju, 20. jautājums; nodaļa par Venecuēlu, 2. jautājums; [ES kontaktpunkts](#).

4.4. Kam ir jāievieš iekšējās procedūras, lai nodrošinātu ES sankciju ievērošanu?

Pienākums sasniegt rezultātu attiecas uz ikvienu personu vai vienību, kas iesaistīta humānās palīdzības sniegšanā un kam ir saistošas ES sankcijas. Jo īpaši NVO, starptautiskas organizācijas un līdzekļu devēji parasti ir visizdevīgākajā situācijā, lai savāktu pienācīgai pārbaudei nepieciešamo informāciju, jo tās atbild vai nu par projektu izstrādi, vai par pēdējo posmu palīdzības sniegšanā personām, kurām tā vajadzīga. Tāpēc tām būtu jānodod šī informācija humānās palīdzības projektā iesaistīto kredītiestāžu un darījumdarbības pakalpojumu sniedzēju rīcībā. Proti, NVO un līdzekļu devējiem būtu jāzina, ka kredītiestādēm un finanšu iestādēm ir uzskaites veikšanas pienākumi saskaņā ar ES regulējumu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas novēršanas jomā un ka gadījumā, ja minētās informācijas nav, finanšu darījumus nevar apstrādāt. Šādi uzskaites veikšanas pienākumi attiecas gan uz klienta uzticamības pārbaudes procesu, gan uz apstipriņošiem pierādījumiem un darījumu uzskaiti. Dokumentu oriģināli (vai saskaņā ar valsts tiesību aktiem tiesvedībā pieļaujamas kopijas), kas vajadzīgi darījumu identificēšanai, ir jāglabā piecus gadus pēc darījuma attiecību beigām ar klientu vai pēc gadījuma rakstura darījuma datuma. Ar konkrētiem nosacījumiem dalībvalstis var pagarināt šo termiņu.

Tāpēc NVO un citas humānās palīdzības organizācijas tiek mudinātas dalīties ar visu būtisko informāciju ar bankām un citiem privātā sektora dalībniekiem. Tā var ietvert apstiprinājuma vēstules, ko līdzekļu devējs var būt tām izsniedzis, to riska novērtējumu par konkrēto darbību un riska mazināšanas pasākumus, iespējamus sertifikātus, kas tām var būt piešķirti, juridiskās atsauces uz piemērojamajām ES sankcijām un humanitārajiem izņēmumiem⁷⁰.

Tajā pašā laikā ES sankcijām nebūtu jārada pārmērīga pakļaušanās noteikumiem. Jo īpaši tās nebūtu jāinterpretē kā prasība humānās palīdzības sniedzējiem, jo īpaši NVO, veikt neizpildāmus centienus, lai savāktu pierādījumus vai pierādītu negatīvu faktu.

Darījumdarbības pakalpojumu sniedzējiem būtu jāsadarbojas ar NVO, lai tām sniegtu attiecīgo informāciju, jo īpaši KN kodus un citus identifikatorus par precēm, kas tiek darītas pieejamas NVO.

---

⁷⁰ Ja tiek veikts elektronisks pārvedums, humānās palīdzības sniedzēji jo īpaši varētu iekļaut atsauci uz piemērojamo humanitāro izņēmumu ailē, kas paredzēta komentāriem vai pārveduma iemeslam.

➡ [Norādījumi par Covid-19](#), *inter alia*: nodaļa par Sīriju, 20. jautājums.

4.5. Atbildība

Humānās palīdzības sniedzēju darbības, ar kurām tiek pārkāptas ES sankcijas, rada atbildību, ja vien humānās palīdzības sniedzēji var pierādīt, ka nav zinājuši — un tiem nav bijis pamatota iemesla uzskatīt —, ka to darbības ir pretrunā attiecīgajiem aizliegumiem saskaņā ar attiecīgajām ES sankcijām. No tā izriet, ka humānās palīdzības sniedzējiem vajadzētu būt ieviestām pienācīgām iekšējām procedūrām, lai izvairītos no sankciju pārkāpumiem.

Pirmais gadījums. Humānās palīdzības sniedzējs apgalvo, ka tam nevarēja būt aizdomu, ka viens no tā starpniekiem, kam tas piegādājis personām, kurām vajadzīga palīdzība, paredzētās preces, tās nodevis sarakstā iekļautām personām. Tomēr presē / humanitārajās aprindās bija zināms, ka starpnieks šādi bija rīkojies jau iepriekšējā reizē. Tāpēc VKI var pieprasīt papildu pierādījumus tam, ka humānās palīdzības sniedzējs ir īstenojis nepieciešamo pienācīgo pārbaudi, lai to nevarētu atzīt par atbildīgu par ES sankciju pārkāpumu.

4.6. Sodi par sankciju neievērošanu

Pilnvaras nodrošināt ES sankciju ievērošanu ir dalībvalstīm. Principā VKI vai tiesu iestādei ir pienākums pārbaudīt, vai sankcijas ir pārkāptas, un piemērot atbildīgajam administratīvu sodu vai kriminālsodu. Parasti sodu smagums ir atbilstošs atbildības pakāpei.

➡ [ES kontaktpunkts.](#)

4.7. Attiecīgās informācijas sniegšana

ES sankcijas nosaka humānās palīdzības sniedzējiem pienākumu sniegt VKI visu informāciju, kas veicinātu ES sankciju ievērošanu, nosūtīt šo informāciju arī Komisijai⁷¹ un sadarboties ar VKI iespējamajos pēcpasākumos⁷². Šāda informācija var attiekties uz informāciju par citu personu mēģinājumiem apiet ES sankcijas, sarakstā neiekļautas vienības esību sarakstā iekļautas personas īpašumā vai kontrolē un jebkādiem citiem elementiem, kas var būt noderīgi VKI novērtējumam. Dažas dalībvalstis ir noteikušas īpašas ziņošanas procedūras. VKI var sniegt sīkāku informāciju.

➡ [ES kontaktpunkts.](#)

KONTROLSARAKSTS

(NEIZSMEĻOŠS)

⁷¹ Piemēram, ES kontaktpunktam vai relex-sanctions@ec.europa.eu.

⁷² Sk., piemēram, globālo cilvēktiesību sankciju 9. panta 1. punktu.

1	Vai precēm (KN kodi/preces apraksts), kuras jūs nogādājat uz trešām valstīm un kuras ir ļoti nepieciešamas personām, kurām ir vajadzīga palīdzība, (piemēram, ūdens sūkņi) vai nepieciešamas jūsu darbības atbalstam (piemēram, telekomunikāciju preces, aizsardzības aprīkojums, transportlīdzekļi), piemēro nozaru ierobežojumus, piemēram, eksporta vai izmantošanas aizliegumu?
2	Vai jums būs jāiegādājas vai jāizmanto preces, kam piemēro ierobežojumus valstī, kurā jūs sniegsiet humāno palīdzību (piemēram, degviela automobiļiem un kravas automobiļiem)?
3	Vai pārbaudījāt (arī sociālajos plašsaziņas līdzekļos un vācot informāciju citos veidos), vai vietējie piegādātāji nav iekļauti sarakstā vai nav sarakstā iekļautu personu īpašumā/kontrolē?
4	Vai pārbaudījāt, vai trešās valsts NVO, ar ko grasāties noslēgt līgumu humānās palīdzības programmas īstenošanai, nav iekļautas sarakstā vai nav sarakstā iekļautu personu īpašumā/kontrolē?
5	Vai jūs nomājat telpas, transportlīdzekļus vai citu īpašumu no sarakstā iekļautām personām vai no uzņēmuma vai struktūras, kas ir sarakstā iekļautas personas īpašumā vai kontrolē?
6	Vai jūs plānojat nodrošināt līdzekļus vai preces sarakstā iekļautām personām, kam tās būtu jānodod personām, kurām vajadzīga palīdzība?
7	Vai jūsu drošību nodrošina sarakstā iekļauta struktūra vai grupa vai tai piederoša vai tās kontrolē esoša struktūra, un vai jūs samaksājāt par to?
8	Vai jūs nodrošināt apmācību, līdzekļus vai citus saimnieciskos resursus sarakstā iekļautām personām, piemēram, kad tiekaties ar tām?
9	Vai jūs veicāt atbilstošus riska mazināšanas pasākumus, lai nodrošinātu, ka jūsu līdzekļus vai preces nekonfiscēs (tostarp ar spēku) sarakstā iekļautas personas, jo īpaši paramilitāri grupējumi, policija vai bruņotie spēki?
10	Vai ierobežojumi banku pakalpojumiem atbilstīgi ES sankcijām ir piemērojami valstī, kurā plānojat sniegt humāno palīdzību?
11	Vai jums būs jāmaksā nodokļi trešā valstī, kurā jūs sniegsiet humāno palīdzību un kuras valdībā funkcijas veic sarakstā iekļautas amatpersonas?
12	Vai jūs darīsiet pieejamus līdzekļus vai saimnieciskos resursus administrācijai trešā valstī, kurā jūs sniegsiet humāno palīdzību un kuras valdībā funkcijas veic sarakstā iekļautas amatpersonas?
13	Vai ieviesāt pienācīgas iekšējās procedūras, tostarp nolūkā apzināt ES sankciju pārkāpumus un tūlītēji reaģēt uz tiem?

APSTIPRINĀTA KOPIJA
Ģenerāļsekretāra vārdā –

Martine DEPREZ
Direktors
Lēmumu pieņemšana un koleģialitāte
EIROPAS KOMISIJA

